

Informatie diploma's 2009-2010

1. Inleiding

Voor u ligt de diplomanotitie 2009-2010. Hier wordt toegelicht hoe de diploma's voor de nieuwe competentiegerichte opleidingen eruit moeten zien en wat er op een diploma moet en mag staan. De diplomanotitie van de MBO Raad en het Procesmanagement MBO 2010 is een servicedocument voor de onderwijsinstellingen en verschijnt jaarlijks. De diplomanotitie wordt ieder jaar aangescherpt op basis van vragen die bij de MBO Raad en het Procesmanagement MBO 2010 binnenkomen. De notitie valt binnen de wettelijke kaders zoals de bepalingen uit de Wet Educatie Beroepsonderwijs (verder WEB) ten aanzien van de examinering en andere relevante wet- en regelgeving. De diplomanotitie 2009-2010 is grotendeels gelijk aan de notitie van het voorgaande jaar.

1.1. Toekomst

In de overgangperiode naar de competentiegerichte kwalificatiestructuur verandert er met betrekking tot de formele eisen aan de diploma's zo min mogelijk. Met het oog op de toekomst is vorig jaar in de diplomanotitie op een aantal onderdelen een duidelijke richting aangewezen. De staatssecretaris heeft in haar brief van 7 juli 2008 aangegeven dat zij in 2010 een diplomamodel voor de hele sector zal vaststellen. De datum dat de nieuwe Wet Educatie Beroepsonderwijs van kracht wordt is echter verschoven naar 1 augustus 2011. Dat betekent dat het diplomamodel vanaf 1 augustus 2011 voor de hele sector zal worden vastgesteld. De staatssecretaris heeft de MBO Raad in 2008 uitgenodigd om te komen tot een voorstel voor een diplomamodel. De MBO Raad heeft het voorbeeldmodel uit de diplomanotitie (2008-2009) als voorstel voor een diplomamodel aan de staatssecretaris van OCW aangeboden. Op deze manier is al een aantal jaar met het diplomamodel geëxperimenteerd, het model is al doorontwikkeld en de meeste scholen maken al gebruik van het voorbeeldmodel uit de diplomanotitie. Ook de invoering van de opleidingsdomeinen per 1 augustus 2011 kan gevolgen hebben voor het diplomamodel. De MBO Raad heeft OCW geadviseerd om naast de uitstroom en de kwalificatie in het kader van de herkenbaarheid ook het opleidingsdomein op het diploma te vermelden. Voor het jaar 2009-2010 is er nog geen diplomamodel van OCW, maar wel deze diplomanotitie.

Naast de introductie van een diplomamodel voor de hele sector, heeft de staatssecretaris van OCW aangekondigd dat het gebruik van waardepapier vanaf 1 augustus 2011 verplicht zal worden gesteld. Of wordt aangesloten bij de regeling die van kracht is voor het gebruik van waardepapier voor diploma's in het voortgezet onderwijs, is nog niet bekend. In verband met nog bestaande voorraden en nieuwe bestellingen wordt dit punt in deze diplomanotitie alvast aangekondigd. Indien meer bekend is over deze regeling, zal de MBO Raad meer informatie verspreiden via de digitale nieuwsbrief en via www.mboraad.nl.

Ook ten aanzien van de eisen voor taal en rekenen op het diploma zal er vanaf studiejaar 2010-2011 het een en ander veranderen. Of en zo ja, wat op een resultatenlijst over Nederlands en rekenen moet worden vermeld is afhankelijk van het moment dat een student instroomt en het moment van diplomering. Er zijn 4 situaties te onderscheiden:

1. Niveau 4: Vanaf cohort 2010, diplomering voor 2013/2014

In de invoeringsstrategie centraal ontwikkelde examens is afgesproken dat tijdens de invoeringsfase de resultaten voor Nederlands en rekenen op een aparte bijlage – dus niet de normale resultatenlijst – bij het diploma worden vermeld. In 2010/2011 komt daar meer informatie over.

2. Niveau 4: Vanaf cohort 2010, diplomering vanaf 2013/2014

De resultaten worden vermeld op de resultatenlijst.

3. Niveau 1, 2 en 3: Vanaf cohort 2010, diplomering voor 2014/2015

In de invoeringsstrategie centraal ontwikkelde examens is afgesproken dat tijdens de invoeringsfase de resultaten voor Nederlands en rekenen op een aparte bijlage – dus niet de normale resultatenlijst – bij het diploma worden vermeld. In 2010/2011 komt daar meer informatie over.

4. Niveau 1, 2 en 3: Vanaf cohort 2010, diplomering vanaf 2014/2015

De resultaten worden vermeld op de resultatenlijst.

Indien tijdens de invoering van de centraal ontwikkelde examens blijkt dat het meetellen van Nederlands en rekenen voor diplomering niet haalbaar is, wordt het moment van meetellen uitgesteld. In dat geval blijven situatie 1 en/of situatie 3 langer van kracht. Voor vragen over dit onderwerp verwijzen we u door naar het steunpunt taal en rekenen.

Over de vermelding van moderne vreemde talen vanaf cohort 2010 vindt nog besluitvorming plaats. Voor meer informatie hierover verwijzen we u door naar de digitale nieuwsbrief van de MBO Raad en naar www.mborraad.nl.

2. Wanneer krijgt iemand een diploma, certificaat of schoolverklaring?

In de WEB is bepaald dat de examencommissie van een instelling bevoegd is om een diploma uit te reiken.¹ De examencommissie wordt ingesteld door het bevoegd gezag. Wanneer volgens de examencommissie in voldoende mate aan de eisen van een opleiding is voldaan, wordt een diploma uitgereikt. Wanneer aan de eisen van een certificeerbare eenheid is voldaan, mag een certificaat worden uitgereikt. Als de mbo-student de opleiding verlaat voordat aan de eisen voor het verstrekken van een diploma of een certificaat is voldaan, mag een onderwijsinstelling geen diploma en geen certificaat uitreiken. Het is in dit geval voor de student van belang om vast te leggen welke onderdelen of competenties met succes zijn afgerond. Onder meer bij de overstap naar een andere opleiding of in het kader van een Leven Lang Leren of wederkerend leren. De onderwijsinstelling kan de mbo-student een schoolverklaring en een portfolio meegeven.

¹ WEB, artikel 7.4.5 en artikel 7.4.2.

3. Inhoud van het diploma

De Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) kent een aantal bepalingen die relevant zijn voor het diploma. De volgende punten moeten in ieder geval op het diploma worden vermeld:

- de naam waaronder de opleiding in het Centraal register is vermeld;
- het crebonummer van de opleiding;
- de naam van het KBB;
- de naam van de instelling waar de deelnemer is ingeschreven.

De volledige tekst van de wetsartikelen treft u in bijlage 1 aan. Hieronder vindt u meer informatie over de eisen die de WEB aan het diploma stelt.

3.1 Vermelding van de naam en het crebonummer

Op het diploma van een opleiding worden de naam en het crebonummer van het kwalificatiedossier vermeld waarvoor de deelnemer de opleiding afrondt. Indien van toepassing wordt ook de uitstroom (kwalificatie) op het diploma genoemd. In de WEB is bepaald dat de naam van de opleiding wordt gebruikt zoals die in het Centraal register beroepsopleidingen (Crebo) is geregistreerd.² De officiële naam van een opleiding is te vinden op www.cfi.nl. In bijlage 3 is een voorbeeld opgenomen van een diploma. In bijlage 2 staat een nadere toelichting op de juiste vermelding van de naam en het crebonummer van de opleiding.

3.2 Vermelding van de leerweg

Over het al dan niet vermelden van de leerweg op het diploma bestaat discussie. Advies van de MBO Raad: daar waar het vermelden van de leerweg toegevoegde waarde heeft voor het diploma als bewijsstuk, is dit aan te raden.

3.3 Vermelding van het KBB

Naast de naam en het crebonummer van de uitstroom moet de naam van het kenniscentrum dat bij dit crebonummer hoort op het diploma worden vermeld. Een aantal kwalificatiedossiers zijn door meerdere kenniscentra ontwikkeld. Dit heeft voor het diploma echter geen gevolgen. De unieke crebocode en de vermelding van de naam van het KBB op het diploma, maakt duidelijk over welk dossier of over welke uitstroom het gaat. Via www.cfi.nl is behalve de officiële naam van de opleiding, ook het bijbehorende crebonummer en het betreffende kenniscentrum eenvoudig te achterhalen. Controleer voor de juiste naam, crebocode en kenniscentrum dus altijd de gegevens in het creboregister. In bijlage 2 is een schema met een aantal voorbeelden opgenomen.

3.4 Meerdere uitstromen

Sommige mbo-studenten stromen in twee of meerdere richtingen uit. De WEB geeft niet aan hoe hier op het diploma mee moet worden omgegaan. De volgende situaties zijn mogelijk:

² WEB, artikel 7.1.2.1.

- Er is sprake van twee uitstromen van hetzelfde kwalificatiedossier.
In dit geval ligt het voor de hand de twee uitstromen op één diploma te vermelden. De beide uitstromen en de bijbehorende crebonummers, de niveaus en de leerwegen worden op het diploma vermeld.
- Er is sprake van twee uitstromen van verschillende kwalificatiedossiers
In dit geval ligt het voor de hand om twee diploma's uit te reiken.

In alle gevallen geldt dat de mbo-instelling één keer in aanmerking komt voor de diplomabekostiging.

3.5 Beroepspraktijkvorming

Ten aanzien van de beroepspraktijkvorming zijn twee zaken relevant:

- Wanneer bij een kwalificatiedossier sprake is van een startcode en een uitstroom, moet er voor die uitstroom waarvoor de mbo-student diplomeert, een praktijkovereenkomst zijn afgesloten. De mbo-student moet een bpv hebben gedaan die specifiek gericht is op de betreffende uitstroom.
- Een voorwaarde voor het behalen van het diploma is dat de mbo-student de bpv met goed gevolg moet hebben afgerond.³ De beoordeling van de bpv hoeft daarom niet apart op het diploma te worden vermeld. Indien de onderwijsinstelling ervoor kiest deze informatie wel te vermelden, dan kan dit als bijlage bij het diploma worden gevoegd.

3.6 Achterzijde diploma

Voor de invulling van de achterzijde van het diploma zijn geen wettelijke voorschriften geformuleerd. De MBO Raad en het Procesmanagement MBO2010 adviseren op de achterzijde van het diploma enkel een verwijzing te maken naar bijbehorende bijlagen.

3.7 Lay-out van het diploma

De onderwijsinstelling is verantwoordelijk voor de lay-out en vormgeving van het diploma en van de certificaten. Hieronder valt onder meer het lettertype, de afmeting en de opname van een logo. Over het gebruik van waardepapier zijn nog geen afspraken gemaakt (zie ook 1.1. van deze notitie)⁴.

3.8 Bijlagen bij het diploma

De instelling kan er voor kiezen om bijlagen bij het diploma uit te reiken. Het verdient aanbeveling om

³ WEB, artikel 7.4.3., lid 1)

⁴ Er zijn nu al mbo-instellingen die op eigen initiatief gebruik maken van waardepapier van de IB-groep. Per 1 januari 2010 zullen de prijzen (in euro's) van de IB-groep uitkomen op € 0,78 per diploma en € 0,38 per resultatenlijst (totaal € 1,16). De prijzen bij de SDU zijn vergelijkbaar: € 0,63 per diploma en € 0,55 per resultatenlijst (totaal € 1,18). Een instelling kan ook bij andere drukkers waardepapier bestellen mits dat aan de veiligheidseisen voldoet. De mbo-instellingen die op dit moment gebruik maken van waardepapier, volgen doorgaans de richtlijnen die voor het VO van toepassing zijn.

in ieder geval een overzicht van de resultaten als bijlage bij het diploma te voegen. Omdat het diploma een formeel bewijsstuk is, is het van belang dat de status van deze bijlagen duidelijk wordt aangegeven. Dit kan doordat de examencommissie de bijlagen ondertekent.

Mogelijke bijlagen bij het diploma zijn:

1. Resultatenlijst Taal en Rekenen voor Niveau 1, 2, 3 en 4 van cohort 2007, 2008 en 2009
Er zijn ten aanzien van Nederlands, rekenen en MVT geen wettelijke voorschriften. De staatssecretaris heeft in haar brief van 22 december aangegeven dat zij verwacht dat de resultaten (taalniveaus) voor Nederlands en MVT op de resultatenlijst worden vermeld.
2. Een overzicht met de kerntaken.
3. De werkprocessen (overzicht en resultaten).
4. Een extra overzichtslIJst met prestaties.
5. Een overzicht van de certificeerbare eenheden (n.b. in dit geval moet de crebonaam van de certificeerbare eenheid worden gebruikt zoals deze in het kwalificatiedossier is vermeld).
6. EVC-bewijsstukken
7. Bewijsstukken van de gerealiseerde doelen van de opleiding in bijgevoegd of op de achterzijde vermeld portfolio. Afhankelijk van de vormgeving van het portfolio kan bijvoorbeeld gekozen worden voor de inhoudsopgave van het (beoordelings-)portfolio of een lijst met beroepsrelevante competenties waarvoor bewijsstukken in het portfolio zijn opgenomen.
8. Vermelding van het bedrijf/de bedrijven waar de beroepspraktijkvorming heeft plaatsgevonden.
9. Bij doorstroming naar het HBO een aanvullend document met daarin een gedetailleerde waardering (zie numerus fixus).
10. Er kunnen aanvullende eisen aan het diploma gesteld, bijvoorbeeld door een vakministerie. Eén voorbeeld daarvan is het kwalificatiedossier mbo verpleegkundige. Hier is een wettelijke verplichting van toepassing om op het diploma te vermelden dat de gediplomeerde voldoet aan de daartoe bij AMvB beschreven opleidingseisen.⁵ Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor inschrijving in het BIG-register van het ministerie van VWS⁶. Deze vermelding kan op de voor- of achterkant van het diploma worden vermeld. In andere gevallen kunnen (indien de aanvullende eisen dit toelaten) deze eisen ook op een bijlage bij het diploma worden afgegeven. Het is wel van belang dat deze bijlage formeel telt, deze moet daarvoor door de examencommissie worden ondertekend.

⁵ AMvB Verpleegkunde/ nr. 339 opgestelde opleidingseisen / Europese richtlijn d.d. 30/09/2005, afdeling 3, artikel 31

⁶ Inschrijving in het BIG-register is noodzakelijk om met de opleiding mbo verpleegkundige in alle sectoren van de gezondheidszorg te kunnen werken.

4. Uitzondering AKA

Het kwalificatiedossier Arbeidsmarktgekwalificeerd Assistent vormt een uitzondering. Dit kwalificatiedossier kent geen uitstromen maar contexten van uitstromen. De AKA is bovendien het enige kwalificatiedossier waarbij aan de contexten geen aparte crebonummers zijn toegekend, met uitzondering van de context Voedsel en Leefomgeving. De afspraak is dat de betreffende context op het diploma wordt vermeld en de naam van het kenniscentrum dat de bpv-plaats heeft geaccrediteerd waar de leerling zijn beroepspraktijkvorming heeft uitgevoerd.

5. Numerus Fixus, vermelding examenuitslagen bij diploma's mbo-4

Voor een aantal hbo-opleidingen geldt een numerus fixus. Dit houdt in dat de plaatsing op de hbo-opleiding aan de hand van een door de IB-groep georganiseerde loting plaatsvindt. De wijze waarop dat plaatsvindt is beschreven in de 'Regeling aanmelding en selectie hoger onderwijs'. Deze regeling staat op de website van de IB-groep. Niet alle studenten maken even veel kans in de loting. In welke lotingsklasse een student terecht komt is afhankelijk van zijn of haar resultaten tijdens de vooropleiding. Voor mbo'ers geldt dat gekeken wordt naar de 5 hoogste resultaten op een resultatenlijst. Staan op de resultatenlijst cijfers, dan wordt het gemiddelde van de 5 hoogste cijfers berekend. Staan op de resultatenlijst beoordelingen in de vorm van onvoldoende, voldoende en goed dan worden deze beoordelingen omgezet in respectievelijk de cijfers 4, 6 en 8 en ook dan wordt het gemiddelde berekend aan de hand van de 5 hoogste cijfers. Aan de hand van gemiddelde cijfers wordt de student in lotingsklasse A tot en met E geplaatst waarbij lotingsklasse A de deelnemer recht op directe toelating geeft. Voor de andere klassen geldt hoe hoger de klasse, hoe groter de kans op inloting. Beoordelingen als volstaan en behaald zijn niet opgenomen in de regeling. Bij gebruik van dit type beoordeling wordt de student automatisch in lotingsklasse C ingedeeld.

Voor een mbo 4-student die zich aanmeldt bij een hbo-opleiding die aangemerkt is als een numerus-fixus opleiding is het van belang dat op de resultatenlijst ook de beoordeling goed gebruikt kan worden of dat de resultaten in cijfers zijn uitgedrukt. Bij beoordelingen in de vorm van behaald/niet behaald en voldoende/onvoldoende zonder de mogelijkheid van goed, worden goede studenten benadeeld.

Jaarlijks maakt de IB-groep rond 1 mei bekend welke opleidingen een numerus fixus hebben. Meer informatie over numerus fixus en lotingen kunt u vinden op de website van de IB-Groep: www.ibgroep.nl. De volledige regeling 'Regeling aanmelding en selectie hoger onderwijs' kunt u vinden op www.overheid.nl.

Bijlage 1: Relevante artikelen uit de Wet educatie en beroepsonderwijs

7.1.2 Opleidingen en onderwijsseenheden

- 1 *De instelling biedt het onderwijs aan in de vorm van opleidingen. Voor zover het een beroepsopleiding betreft, wordt deze opleiding door de instelling in het maatschappelijk verkeer aangeduid met de naam waaronder deze opleiding is vermeld in het Centraal register.*

7.4.2 Algemene bepaling inzake examens

1. *Het bevoegd gezag van een instelling geeft de deelnemers de gelegenheid een examen af te leggen.*
2. *Het examen omvat een onderzoek naar de kennis, het inzicht, de vaardigheden en, in voorkomende gevallen, de beroepshoudingen die de examinandus zich bij voltooiing van de opleiding moet hebben eigen gemaakt, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek aan de hand van de eindtermen.*
3. *Het examen kan bestaan uit afzonderlijke onderdelen. Het examen van een beroepsopleiding is met gunstig gevolg afgelegd indien alle toetsen van die opleiding met gunstig gevolg zijn afgelegd, onverminderd artikel 7.4.3, eerste lid.*
4. *Bij algemene maatregel van bestuur kunnen in afwijking van de artikelen 6:7, 7:10 en 7:24 van de Algemene wet bestuursrecht, kortere termijnen dan in die artikelen vermeld, worden bepaald voor de indiening van een bezwaar- of beroepschrift en voor de daarop te nemen beslissing ter zake van de deelneming aan de in dit artikel bedoelde examens.*

7.4.5 Examencommissie

- 1 *Het bevoegd gezag van een instelling of exameninstelling stelt, al dan niet in samenwerking met een of meer bevoegde gezagsorganen van andere instellingen, een examencommissie in ten behoeve van de organisatie en het afnemen van de examens voor elke door de instelling verzorgde opleiding of groepen van opleidingen.*
- 2 *Het bevoegd gezag benoemt de leden van de examencommissie.*

7.4.6 Bewijsstukken van afgelegde toetsen, examenonderdelen en examens

1. *Ten bewijze dat een toets of examenonderdeel met goed gevolg is afgelegd, reikt de examencommissie een bewijsstuk uit. Indien het examenonderdeel een deelkwalificatie betreft reikt de examencommissie een certificaat uit. Ten bewijze dat een examen met goed gevolg is afgelegd reikt de examencommissie een diploma uit. Het examen van beroepsopleidingen is eerst dan met goed gevolg afgesloten wanneer zowel de beroepspraktijkvorming als het overige deel van het onderricht met goed gevolg zijn afgesloten.*
2. *De bewijsstukken, bedoeld in het eerste lid, vermelden, voor zover zij betrekking hebben op een beroepsopleiding:*
 - a. *de naam van het kenniscentrum beroepsopleidingen bedrijfsleven op voorstel waarvan de eindtermen van die beroepsopleiding zijn vastgesteld, en*
 - b. *de naam van de instelling waaraan de deelnemer is ingeschreven.*

Bijlage 2: Wat moet er op een diploma worden vermeld?

Soorten kwalificatiedossiers	Vermelding op het diploma			
	Het kwalificatiedossier	Crebo nummer	De kwalificatie (uitstroom volgens creboregister of crebolijst ⁷)	Kenniscentrum beroeps- onderwijs en bedrijfsleven
Het kwalificatiedossier kent één uitstroom (per niveau)	Interieuradviseur	90940	Interieuradviseur	KC Handel
	Motorfietstechniek 2	93470	Motorfietstechniek (Motorfietstechnicus)	Innovam
	Motorfietstechniek 3	93480	Motorfietstechniek (Eerste Motorfietstechnicus)	Innovam
Het kwalificatiedossier kent een startcode met meerdere uitstromen (per niveau)	Verkoopspecialist	90381	Verkoopspecialist (Verkoopadviseur wonen)	KC Handel
		90382	Verkoopspecialist (Verkoopmedewerker showroom)	KC Handel
		90383	Verkoopspecialist (Verkoopspecialist detailhandel)	KC Handel
	Pedagogisch Werk 4	92631	Pedagogisch Werker (Pedagogisch medewerker 4 jeugdzorg)	Calibris
		92632	Pedagogisch Werker (Gespecialiseerd pedagogisch medewerker 4 kinderopvang)	Calibris
	Commercieel medewerker	90111	Commercieel medewerker (Commercieel medewerker binnendienst)	ECABO
		90112	Commercieel medewerker (Commercieel medewerker binnendienst)	KC Handel
		90113	Commercieel medewerker (Commercieel medewerker buitendienst)	KC Handel
		90114	Commercieel medewerker (Contactcenter medewerker)	ECABO

⁷ Crebolijsten van experimentele opleidingen zijn te vinden op www.mbo2010/kwalificatiedossiers/crebolijsten en op www.cfi.nl

Bijlage 3: voorbeelddiploma

(Voorzijde diploma)

Diploma Beroepsonderwijs

Kwalificatie:..... (uitstroom / crebonaam)

Kwalificatiedossier:.....

Code centraal register: (Crebocode) niveau: leerweg:⁸

Kenniscentrum beroepsonderwijs bedrijfsleven:

De ondergetekenden verklaren dat

..... (naam kandidaat.)

geboren (geboortedatum) te (geboortegemeente)

aan (naam mbo-instelling)

het examen, bedoeld in artikel 7.4.2 van de Wet educatie en beroepsonderwijs, met goed gevolg heeft afgelegd.

Plaats: (de plaats invullen waar de instelling (evt. een onderdeel van de instelling) is gevestigd die het diploma uitreikt)

Datum:

Namens de examencommissie:

Namens het college van bestuur

..... (handtekening)

..... (handtekening)

..... (naam functionaris)

..... (naam functionaris)

..... (Bij bepaalde kwalificatiedossiers kan een (wettelijke) verplichting van toepassing zijn om een bepaalde tekst op het diploma te vermelden. Dergelijke formuleringen zouden dan op deze plaats op het diploma vermeld kunnen worden)

Handtekening van de kandidaat:

.....

Doorhalingen en/of wijzigingen maken dit diploma ongeldig.

⁸ Over het al dan niet vermelden van de leerweg op het diploma bestaat discussie.

Advies van de MBO Raad: daar waar het vermelden van de leerweg toegevoegde waarde heeft voor het diploma als bewijsstuk, is dit aan te raden.

